

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบคลาดลายกระบวนการผลิตผ้าบ่าติกในจังหวัดส้งขลา โดยเฉพาะแหล่งผลิตชุมชนวังเจียว-วังขาว ตำบลบ่ออย่าง อำเภอเมือง จังหวัดส้งขลา ให้มีรูปแบบคลาดลายที่หลากหลาย มีวิธีการและกระบวนการด้านการออกแบบรูปแบบคลาดลาย สามารถนำทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการจัดวางคลาดลายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาออกเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้ 5 ประเด็นคือ

- ผลการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนและแหล่งผลิตผ้าบ่าติกของชุมชน
- ผลการศึกษารูปแบบคลาดลายกระบวนการผลิตผ้าบ่าติกของแหล่งผลิตชุมชน
- ผลสำเร็จของการพัฒนารูปแบบคลาดลายกระบวนการผลิตผ้าบ่าติกของแหล่งผลิตชุมชน
- ผลสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบคลาดลายกระบวนการผลิตผ้าบ่าติกของแหล่งผลิตชุมชน
- ผลการศึกษาระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าบ่าติกของแหล่งผลิตชุมชน

1. ผลการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนและแหล่งผลิตผ้าบ่าติกของชุมชน

1.1 ชุมชนวังเจียว-วังขาว เป็นชุมชนเมืองของจังหวัดส้งขลาที่ตั้งอยู่ณ ถนนอมรนิวาส ตำบลบ่ออย่าง อำเภอเมือง จังหวัดส้งขลา โดยทางเทศบาลได้ประกาศจัดตั้งเป็นชุมชนเมื่อ พ.ศ.2540 มีอาณาเขตติดต่อ กือ ทิศเหนือติดชุมชนอกสวน ทิศตะวันออกและใต้ติดกับแขวงท่าหารือ ส่วนทิศตะวันตกติดถนนกาญจนวนานิช

1.1.1 โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน

สภาพภูมิภาค-ชีวภาพ มีแหล่งน้ำธรรมชาติภายในชุมชน มีระบบน้ำประปาไฟฟ้า โทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์มือถือใช้ภายในชุมชนทุกครัวเรือน มีถนนหลักและถนนซอยเป็นเส้นทางคมนาคมติดตามภูมิภาคในชุมชน “วังเจียว-วังขาว” คือสถานที่สำคัญของชุมชน เป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติกรรมทางศาสนาที่สำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ฯลฯ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นที่ตั้งของสำนักงานสหกรณ์การเกษตรเมืองส้งขลา และธนาคารไทยธนาคาร

สภาพทางสังคม-วัฒนธรรม การศึกษา มีประชากรทั้งสิ้น 1,040 คนรัวเรื่องจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 2,132 คน เป็นชาย 975 คน หญิง 1,157 คน ที่นับถือศาสนาพุทธ 2,085 คน อิสลาม 37 คน และคริสต์ 10 คน จะใช้ภาษาไทยภาคกลางและภาษาพื้นบ้าน (ภาคใต้) มีเด็กที่กำลังเรียนในชั้นประถมศึกษา จำนวน 102 คน ชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 50 คน ระดับอุดมศึกษาจำนวน 15 คน ผู้มีงานทำจำนวน 650 คนและผู้ว่างงาน 25 คน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในชุมชน คือเรื่องเกี่ยวกับการทำผ้านาติกของชุมชน โดยการทำกันเองและจำหน่ายกันเอง ภายในชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นที่มีการจัดงานเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ ภายในชุมชน ทั้งการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่นและไปร่วมการจัดงานกับองค์กรอื่น เช่น งานวันปีใหม่ งานวันเด็ก ประเพณี วันสงกรานต์ เป็นต้น

สภาพทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ทำงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง ค้าขาย ประมงและเพาะเลี้ยงจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นชุมชนเมืองที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี

สภาพการบริหารและการปกครองชุมชน มีนายเข้าร์ สุชลสกิตย์ เป็นประธานคณะกรรมการชุมชน โดยการเลือกตั้งภายในชุมชนและนำเสนอ นายกเทศมนตรีองค์กรสองขลากเป็นผู้แต่งตั้ง ลักษณะโครงสร้าง การบริหารและการปกครองจะใช้ระบบเทศบาลครรษณ์ลาว่าด้วยการบริหารปกครองชุมชนเป็นหลัก ประกอบการรวมตัวกันของประชากรในชุมชนจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างสมาชิกบริหารปกครองตามรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลครรษณ์ลา) เป็นอย่างดี มีผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร เป็นผู้ปกครองและพัฒนาชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการ

1.1.2 ศักยภาพของชุมชน

ประธานคณะกรรมการชุมชน กลุ่มและองค์กรของชุมชนจะเป็นแกนนำสำคัญในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การประสานงานการบริหารปกครองกับองค์กรของรัฐโดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเป็นอย่างดี มีการวางแผนการดำเนินการ การเงิน โครงการต่าง ๆ เพื่อนำเสนอของบประมาณในการบริหารจัดการพัฒนาชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเป็นสำคัญมีเศรษฐกิจที่ดี เด็กเยาวชนในชุมชนมีการศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา มีสาธารณูปโภคที่ดีพร้อมต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชากร มีกลุ่มหรือองค์กรของชุมชนพร้อมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมตามความสนใจและสมัครใจที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐและเอกชนเป็นอย่างดี

1.2 แหล่งผลิตผ้านาติกของชุมชนวังเขียว-วังขาว

สภาพของกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกชุมชนวังเจียว-วังขาว ถนนอมรนิวาส ตำบลบ่ออย่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2549 โดยการรวมกลุ่มกันของเยาวชนภายในชุมชน ที่มีผู้นำได้ผ่านการอบรมกระบวนการทำผ้าบาติกจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดมาเผยแพร่ให้ความรู้และกระบวนการทำผ้าบาติก ซึ่งในช่วงแรก ๆ มีกลุ่มเยาวชนผู้ที่สนใจประมาณ 10-20 คน ร่วมกันผลิตผลงานเป็นงานอดิเรก ในเวลาว่างหลังเลิกเรียนให้เป็นประโยชน์ จึงเกิดความชำนาญ ผลผลิตเริ่มเป็นที่รู้จักของประชาชนในชุมชน จึงนำผลผลิตออกจำหน่ายภายในชุมชน ที่มีการจัดงานเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ โดยร่วมกันลงทุนและได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองบางท่าน ที่สนใจ ต่อมาก็มีผู้นำชุมชนได้เห็นความสำคัญของการผลิตผ้าบาติกที่เริ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประชาชนของชุมชน) ผลผลิตเป็นที่รู้จักและสร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน สามารถสร้างงานและเสริมรายได้พิเศษให้แก่ครอบครัว ปลูกฝังการใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชน จึงรวมรวมกลุ่มเยาวชนเดินแม่บ้านที่สนใจ จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีวผลิตผ้าบาติกของชุมชนขึ้น เอียนโครงการของบุปผาสนับสนุนจากเทศบาลนครสงขลา นำมาปรับปรุงอาคารสถานที่เป็นแหล่งผลิตผ้าบาติกของชุมชน พร้อมจัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิต เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาให้การอบรมเพิ่มเติม ได้นายโภเมธ ทองพรหม ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการผลิตผ้าบาติกมาเป็นสมาชิกและผู้นำการผลิต ได้ผลผลิตออกจำหน่ายตามร้านค้าผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมืองสงขลา เช่น ร้านโยหันนาติก ร้านสงขลานาติก เป็นต้น นอกจากนี้ยังนำผลผลิตออกจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวเป็นของที่ระลึกตามชายหาดสมิหลาและบริเวณแหลมสันอ่อน ตลอดจนอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผลผลิตส่วนใหญ่จะออกมากในรูปแบบของการลอกเล็บรูปแบบรูปแบบลายซึ่งกันและกันของแหล่งผลิตทั่วไป ไม่มีความเปลกใหม่ของรูปแบบลาย และความน่าสนใจที่แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเอง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้คนเห็นได้ จึงควรได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการออกแบบรูปแบบลายกระบวนการผลิตผ้าบาติกอย่างมาก

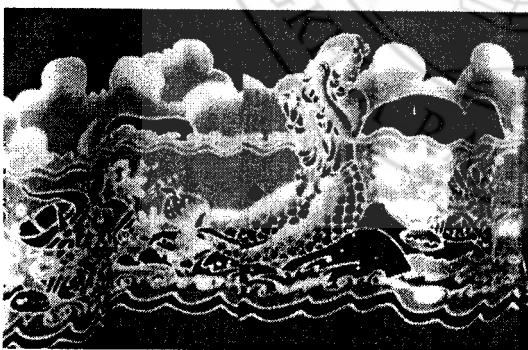
การพัฒนารูปแบบลายกระบวนการผลิตผ้าบาติกของชุมชน เป็นกระบวนการที่เพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ เช่น การออกแบบและวิธีการปฏิบัติงาน ให้เกิดทักษะความชำนาญสามารถสร้างสรรค์งานได้ด้วยตนเอง มีศักยภาพในการผลิตผลงานผ้าบาติกออกสู่สาธารณะและตลาดผ้าบาติก นำเสนอรูปแบบลายที่เปลกใหม่หลากหลายรูปแบบที่ทันสมัย ดึงดูดความสนใจและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การตลาด ได้เป็นอย่างดี

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการขัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตผ้านาดิกของชุมชน สามารถในกลุ่มนี้ความรักสามัคคีกันทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของการลงทุน ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเกื้อกูลกันภายในชุมชน ครอบครัวมีความอบอุ่น เยาวชนที่เป็นบุตรหลานของประชากรในชุมชนรู้จักใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนให้เกิดประโยชน์ สามารถหารายได้เพิ่มเติมจากการทำผ้านาดิกเพียงพอ กับค่าใช้จ่ายต่อเดือน มีความเชื่อมั่นในตัวเองและผู้นำ สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไปเรื่อยๆ

2. ผลการศึกษารูปแบบลวดลายกระบวนการผลิตผ้านาดิกของแหล่งผลิตชุมชน

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษารูปแบบลวดลายการผลิตผ้านาดิกของแหล่งผลิตชุมชนวังเจียว-วังขาว โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิร่วมให้ความรู้ ข้อเสนอแนะพร้อมกลุ่มผู้ผลิตตามขั้นตอนการศึกษา คือ

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบลวดลายผ้านาดิก โดยการรวบรวมตัวอย่างลักษณะของรูปแบบลวดลายที่ปรากฏในงานผ้านาดิกของแหล่งผลิตชุมชน ที่มีทั้งรูปภาพผลงานและผลงานจริงที่สำเร็จรูปແล็ก พร้อมการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้านาดิก เพื่อให้ทราบถึงวิธีการและกระบวนการของการผลิตผ้านาดิกในส่วนของรูปแบบลวดลาย พนวจกลุ่มผู้ผลิต ได้มีการดำเนินการผลิตผ้านาดิกในรูปแบบของงานผลิตภัณฑ์เป็นส่วนใหญ่ เช่น ผ้าตัดเสื้อสุภาพบุรุษ-สตรี ผ้าพันคอ ผ้าเชิ้กหน้า เป็นต้น ออกจำหน่ายซึ่งรูปแบบของลวดลายที่ปรากฏบนงานผลิตภัณฑ์จะเป็นการลอกเลียนแบบจากแหล่งผลิตอื่น หรือออกแบบรูปแบบลวดลายเองตามคุณภาพของผู้นำและสมาชิกบางคน ลักษณะรูปแบบลวดลายจะเน้นในเรื่องของการถ่ายทอดจากธรรมชาติ สัญลักษณ์ของจังหวัด เอกลักษณ์ของหน่วยงานตามที่ผู้บริโภคต้องการ ดังภาพด้านล่าง

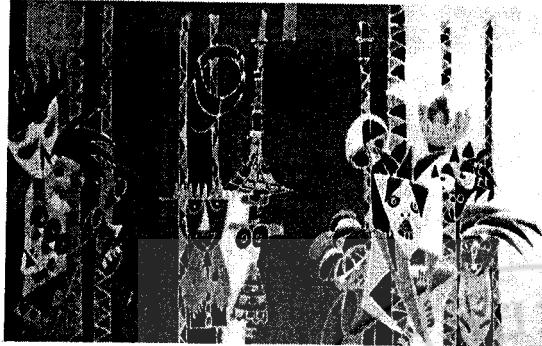

“สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1”

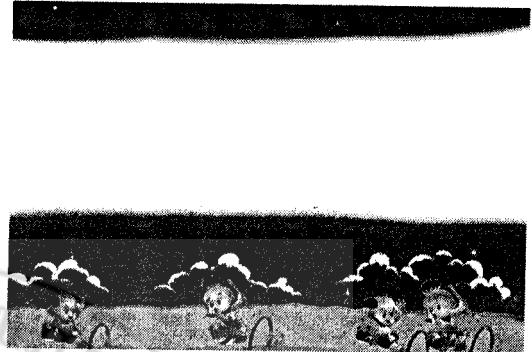

“ภาพดอกชบา 1”

ภาพที่ ๕ ตัวอย่างรูปแบบลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้านาดิกของชุมชนที่มา (ถ่ายภาพโดย ภาณุวัฒน์ เปරะทอง)

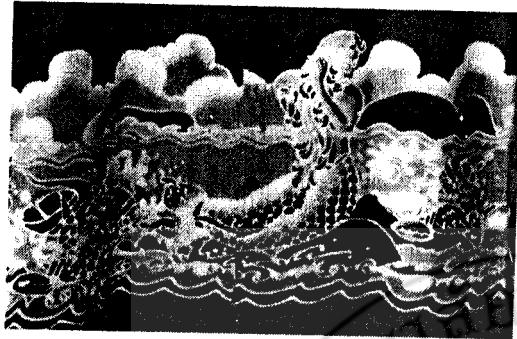
“การ์ทูน”

“เด็กไทย”

ภาพที่ 6 ตัวอย่างรูปแบบลวดลายที่ปรากฏบนผ้าใบตามท้องที่มา (ถ่ายภาพโดย ภาณุวัฒน์ เปراتทอง)

2.2 การศึกษาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้ผลิต โดยการระดมความคิด สร้างความเข้าใจ ปรับกระบวนการทัศน์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตได้มีส่วนร่วมในการคัดสรรรลักษณ์รูปแบบ ลวดลายที่ต้องการพัฒนาเป็นต้นแบบ ด้วยการแยกลักษณะและที่มาของลวดลายออกเป็นแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบลวดลายที่หลากหลาย ผลการคัดสรรพบว่า รูปแบบลวดลายที่น่าสนใจและกลุ่มผู้ผลิต ต้องการพัฒนาคือ รูปแบบลวดลายที่มาจากการเชื้อ เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสงขลา (รูปแบบลวดลาย นางเงือก) รูปแบบลวดลายที่มาจากการชาติ ดอกไม้ (รูปแบบลวดลายดอกชบา) สัตว์ (รูปแบบลวดลาย ปลาได้ห้องทะเล) ที่ถ่ายทอดให้ปรากฏเป็นรูปแบบลวดลายนางเงือกในลักษณะของลวดลายเส้น ลีลาท่าทาง เป็นจังหวัดรูปปั้น สัญลักษณ์ของจังหวัดสงขลาที่แหลมสมิหลา จัดวางคล้ายภาพประกอบเรื่องที่มี เรื่องราวเกี่ยวกับท้องฟ้า พื้นน้ำทะเล เกลียวคลื่น โอดหินและเกาะหนู-เกาะแมวเป็นพื้นหลัง ลักษณะ รูปแบบลวดลายดอกชบา จะเน้นโครงสร้างของดอกให้เหมือนจริงประกอบด้วยก้านใบและใบ จัดวาง เรียงกันช้า ๆ ในแนวนอน โดยการออกแบบรูปแบบลวดลายจากผู้นำการผลิตที่มีพื้นฐานความรู้ด้าน การออกแบบสมควรจากการที่ได้ศึกษาระดับอนุปริญญาฯ ส่วนรูปแบบลวดลายปลาได้ห้องทะเล เป็นการคัดแปลงจากรูปแบบลวดลายเหล่งผลิตของจังหวัดภูเก็ตที่หน่วยงานต้องการและให้ดำเนินการผลิต ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบลวดลายนางเงือก และรูปแบบลวดลายดอกชบาที่เป็นความต้องการ ของกลุ่มผู้ผลิตอย่างมากมากำหนดแนวทางและกรอบความคิด เพื่อพัฒนารูปแบบลวดลายการผลิต พร้อมวิธีการ และกระบวนการดำเนินการออกแบบรูปแบบลวดลายการจัดวางลวดลายใหม่ให้หลากหลาย จึง ดังภาพด้านล่าง

“ภาพนางเงือก”

“ภาพดอกชบา 1”

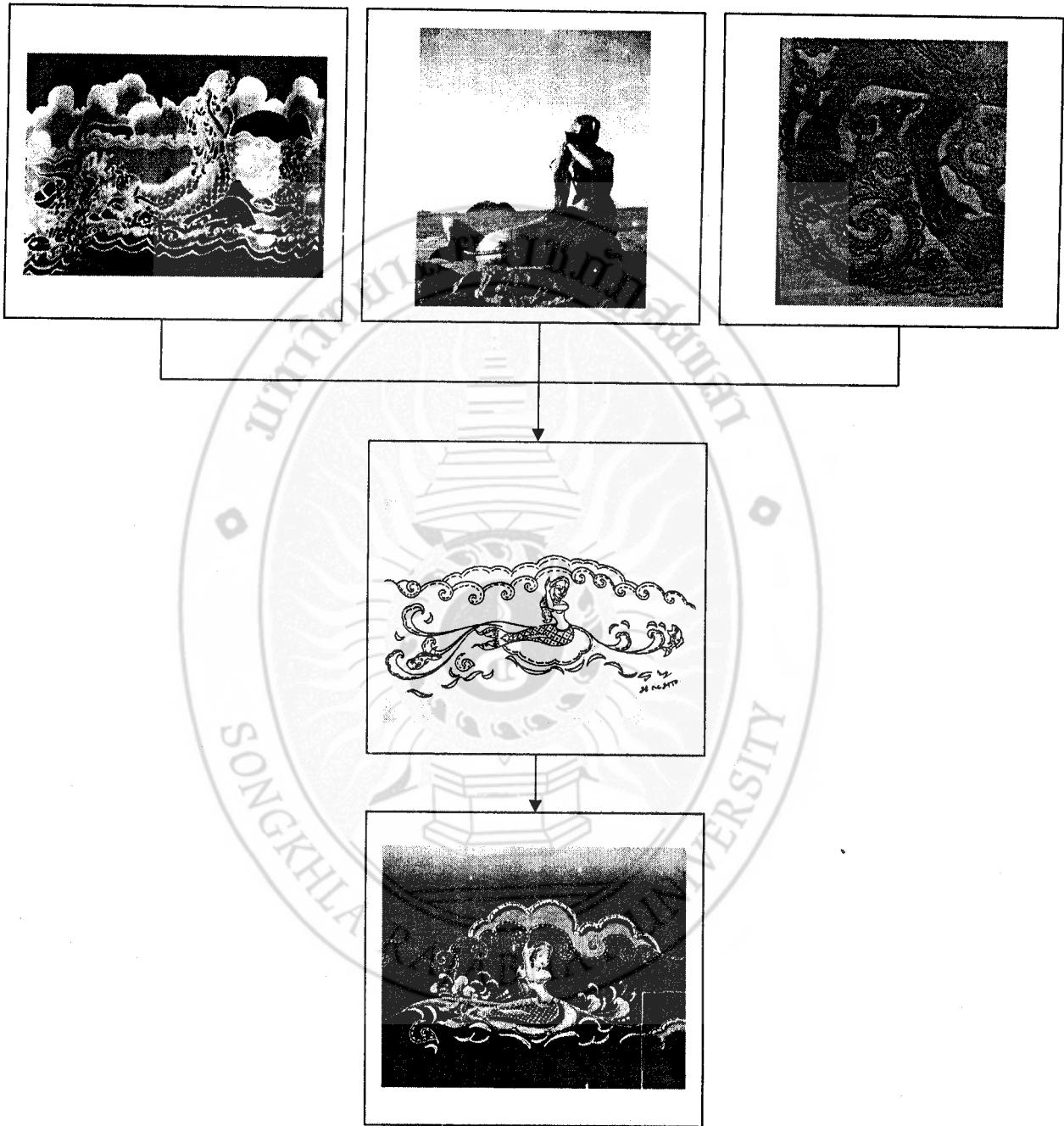
ภาพที่ 7 รูปแบบลวดลายนางเงือกและรูปแบบลวดลายดอกชบาที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบที่มา (ถ่ายภาพโดย ภาณุวัฒน์ เปราะทอง)

การร่วมกันปฏิบัติการออกแบบรูปแบบลวดลายนางเงือก

ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิบรรยายให้องค์ความรู้กับกลุ่มผู้ผลิต และผู้สนใจที่ร่วมกันฟัง และซักถามเนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบจนเป็นที่เข้าใจ เกิดแนวคิดและร่วมกันลงมือปฏิบัติการร่าง แบบลวดลายนางเงือกในลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาคัดสรร จนได้แบบเป็นที่ต้องการของกลุ่ม จึงดำเนินการต่อจนได้เป็นรูปแบบลวดลายนางเงือกด้านแบบ ดังภาพด้าวย่าง

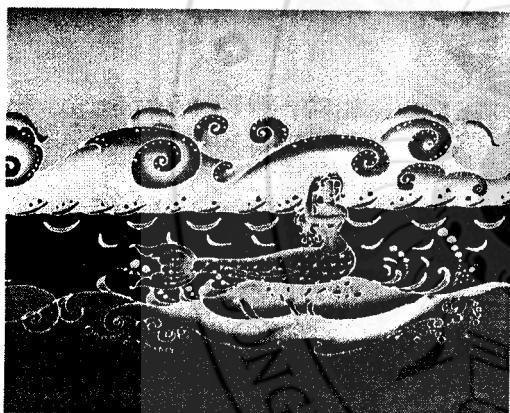

**ภาพที่ 8 ภาพร่างรูปแบบลวดลายนางเงือก
ที่มา (ถ่ายภาพโดย ภาณุวัฒน์ เปราะทอง)**

ภาพที่ 9 ภาพแสดงที่มาของรูปแบบลวดลายนางเงือก
ที่มา (ถ่ายภาพโดย สุภฤกษ์ ทองประยูร)

แนวคิดในการออกแบบรูปแบบลวดลายนางเงือก ที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสงขลา หลังจากพิ่งคำบรรยายให้อธิบายความรู้จากวิทยากรแล้ว สมาชิกในกลุ่มได้ตกลงที่จะเอารูปแบบลวดลายเดิมเป็นจุดเริ่มต้น ของความคิด โดยศึกษาเปรียบเทียบกับรูปปั้นนางเงือกที่แหลมสมิหราเป็นหลัก พบว่า เป็นการถ่ายทอด ที่พယายามให้เหมือนจริงตามตาเห็นคือรูปปั้นแกะหนู-แกะแมว น้ำทะเล เกลียวคลื่น มาประกอบกัน แต่ยังไม่มีการดัดแปลงหรือพัฒนา จึงมีแนวคิดที่จะนำเอาเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์อื่นที่คนทั่วไปรู้จัก ในนามของจังหวัดสงขลาหรือภาคใต้มาประกอบ เพื่อการออกแบบใหม่ให้ได้ความรู้สึกที่หลากหลาย ผสมผสานกัน จึงตัดสินใจนำอาการแกะหนังตะลุงรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นลวดลายการแกะหรือการตอก ด้วยตุ๊ดตู่ໆมาประกอบเป็นรูปและพื้น ลีลาท่าทางของนางเงือก็ควรปรับปรุงไปจากเดิมบ้างด้วยการร่าง แบบต่าง ๆ แล้วนำมาคัดสรรรด้วยการอภิปราย เสนอแนะที่มาต่าง ๆ จนสรุปร่วมกันได้รูปแบบลวดลาย นางเงือกที่จะทำเป็นต้นแบบ 2 รูปแบบ ดังภาพด้านล่าง

“นางเงือก 2”

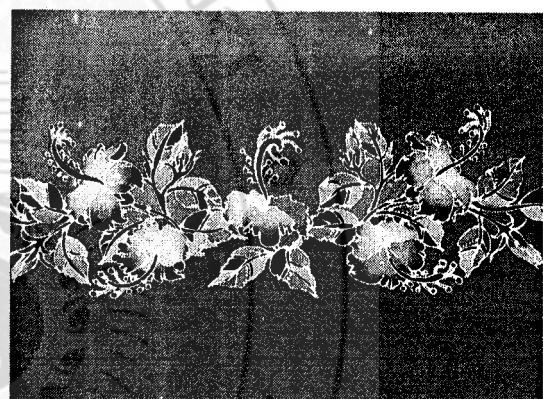
“นางเงือก 3”

ภาพที่ 10 รูปแบบลวดลายต้นแบบ (รูปแบบลวดลายนางเงือกสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา)
ที่มา (ถ่ายภาพโดย ศุภฤกษ์ ทองประยูร)

แนวคิดในการออกแบบรูปแบบลวดลายดอกชบา ที่เป็นรูปแบบลวดลายจากธรรมชาติโดยเน้น
เฉพาะดอกชบา จึงดำเนินการเหมือนรูปแบบลวดลายนางเงือก ที่เริ่มต้นความคิดจากรูปแบบลวดลายเดิม
พบว่า เป็นการถ่ายทอดจากดอกชบาจริงที่พับเริ่มนิ้วในลักษณะของดอกบานและผสานกับใบ โดยเน้นที่
ดอกเป็นหลักประกอบด้วยใบที่แนบติดกับดอกเรียงต่อเนื่องกัน ให้ความรู้สึกเหมือนเอากอกมาเรียงชั้นๆ กัน
จึงมีแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบลักษณะของดอกใหม่ pragmatically เห็นด้านต่างๆ ของดอกลักษณะที่
เป็นธรรมชาติมากกว่าเดิม และมีลักษณะของดอกตูมบ้างประกอบกับมีก้านใบและใบประกอบต่อเนื่อง
ซึ่งเป็นการจัดวางรูปแบบใหม่ด้วยการร่างแบบต่างๆ แล้วนำมารัดสรรพร้อมกับราย เสนอแนะที่มา
ต่างๆ จนสรุปร่วมกันได้รูปแบบลวดลายดอกชบาที่จะทำเป็นต้นแบบ 2 รูปแบบ ดังภาพต่อไปย่าง

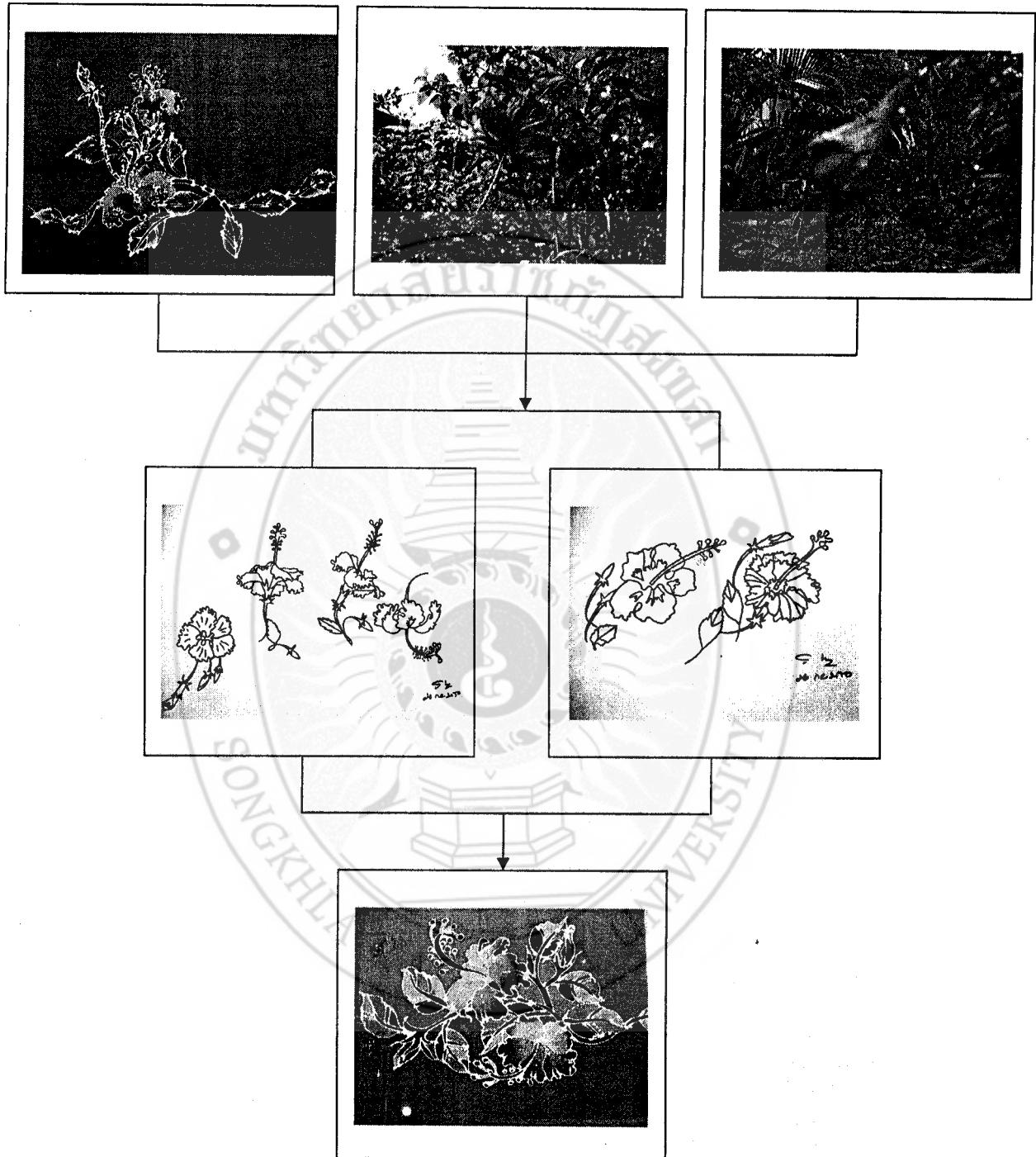

“ดอกชบา 1”

“ดอกชบา 2”

ภาพที่ 11 รูปแบบลวดลายต้นแบบ (รูปแบบลวดลายดอกชบา)
ที่มา (ถ่ายภาพโดย สุภฤกษ์ ทองประยูร)

ภาพที่ 12 ภาพแสดงที่มาของรูปแบบความถี่อย่างข้อซ้ำ
ที่มา (ถ่ายภาพโดย สุกฤกษ์ ทองประยูร)

2.3 การศึกษากระบวนการผลิตผ้านาติกของชุมชน โดยการติดตามการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตที่นักวิจัยได้ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการได้เป็นผลงานที่สำเร็จลุล่วง พบว่า กลุ่มผู้ผลิตดำเนินการผลิตตามกระบวนการขั้นตอนที่ผู้นำการผลิตได้ให้การอบรมและมีเทคนิคทักษะเฉพาะบุคคลของผู้ผลิตบางคนผสมเข้าด้วยกัน เป็นการผลิตผ้านาติกแบบรายตี ลักษณะผ้านาติกพื้นขาวและพื้นสีในรูปแบบของงานผลิตภัณฑ์ผ้าตัดเสื้อสุภาพบูรุษ-สตรี ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า ซึ่งลักษณะทั่วไปตามขั้นตอนจะนำผ้าขาวมาปิงบนกรอบไม้ตามขนาดของชิ้นงานที่ผู้บริโภคต้องการ แล้วเขียนลายด้วยนำที่ยินกับจันตึ้ง หลังจากนั้นจะลงสีต่าง ๆ บนตัวลายที่เขียนไว้ด้วยการระบายสีน้ำหนักอ่อนแก่ตามความต้องการ แยกเป็นสีของตัวลายที่เรียกว่ารูป และสีของพื้นทำให้เกิดความแตกต่างขึ้น (ถ้าระบายสีรูปอ่อนจะระบายสีพื้นแก่ ตรงกันข้ามถ้าระบายสีรูปแก่ จะระบายสีพื้นอ่อนตามลำดับ) สีของรูปจะมีน้ำหนักอ่อนแก่สีของพื้นจะระบายเรียบ ๆ หรือปล่อยให้เป็นสีขาวของผ้า ลวดลายจะปรากฏเด่นชัด หลังจากนั้นจะเป็นการเคลื่อนนำยาเคลือบสี (โซเดียมซิลิกเกต) ด้วยการปาดนำยาด้วยถุงกลึงบนผืนผ้า เมื่อได้กำหนดเวลาแล้วจะนำไปซักกันนำยาเคลือบสีออก ด้มเพื่อลอกเทียนออกจากผืนผ้า ขั้นสุดท้ายเป็นการตกแต่งผ้าเพื่อการจำหน่ายเป็นผืนผ้าหรือนำไปผลิตเป็นงานผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ตามที่ผู้บริโภคต้องการต่อไป

ภาพที่ 13 การเขียนลวดลายและการระบายสีของกระบวนการผลิตผ้านาติกชุมชน
ที่มา (ถ่ายภาพโดย ศุภฤกษ์ ทองประษุร)

3. ผลสำเร็จของการพัฒนารูปแบบลวดลายกระบวนการผลิตผ้านาติกของชุมชน

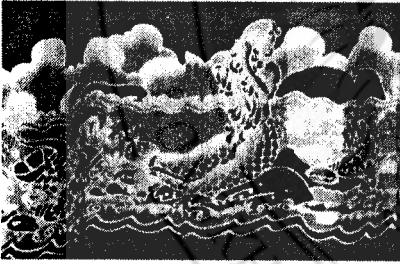
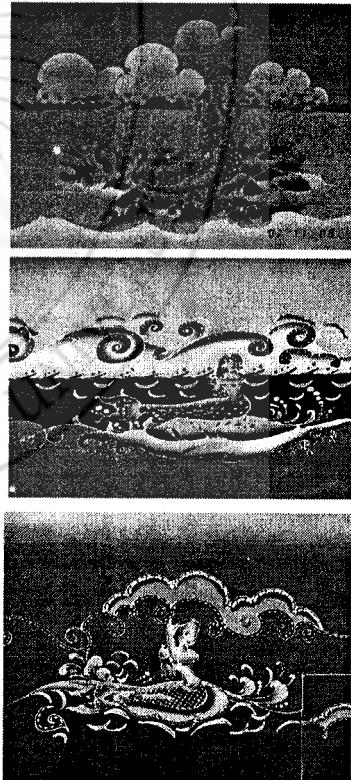
ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้ผลิตทำการพัฒนารูปแบบลวดลายกระบวนการผลิตผ้านาติก โดยรวบรวมแนวคิดการออกแบบรูปแบบลวดลาย ที่ได้ร่วมกันปฏิบัติการสร้างต้นแบบรูปแบบลวดลายนานาเจือกและรูปแบบ

ลวดลายดอกชนา มาออกแบบรูปแบบลวดลายเพิ่มเติมให้ได้รูปแบบลวดลายที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตจำนวน 9 รูปแบบ ประกอบด้วย

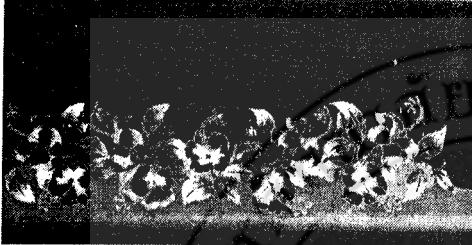
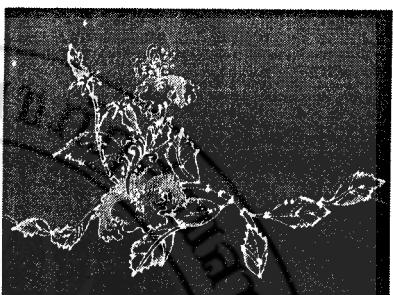
1. รูปแบบลวดลายนางเงือก	3	รูปแบบ
2. รูปแบบลวดลายดอกชนา	2	รูปแบบ
3. รูปแบบลวดลายม่อนราห์	2	รูปแบบ
4. รูปแบบลวดลายปลาใต้ท้องทะเล	1	รูปแบบ
5. รูปแบบลวดลายพญานาค	1	รูปแบบ

และได้ดำเนินการออกแบบการจัดวางรูปแบบลวดลายบนงานผลิตภัณฑ์ (เสื้อสุภาพนุรุษ) เพื่อเป็นต้นแบบในการวางแผน 1 ลักษณะ ตามตารางเปรียบเทียบ

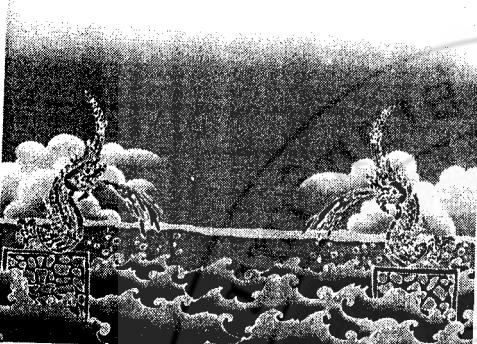
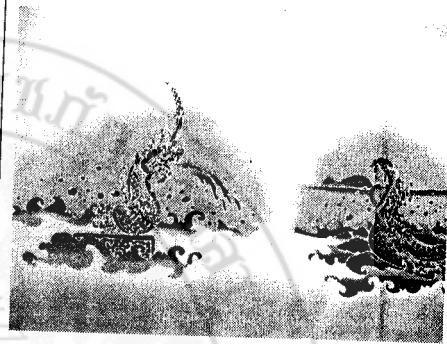
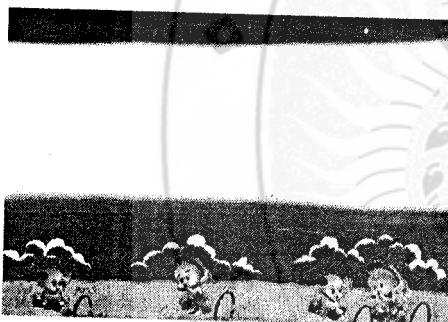
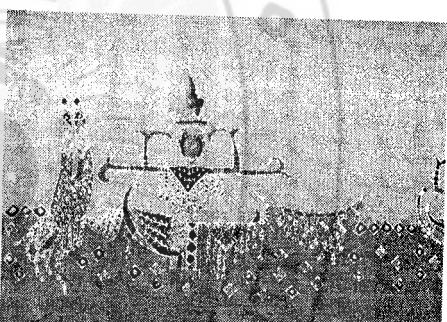
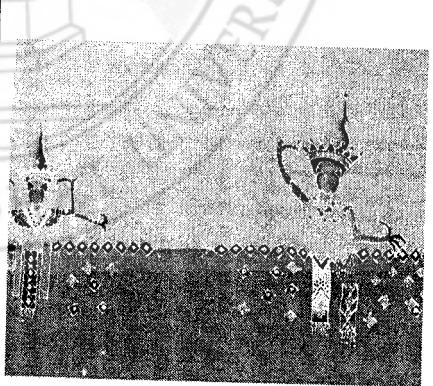
ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบลวดลายเดิมกับรูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา

รูปแบบลวดลายเดิม	รูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา (กลุ่มผู้ผลิตท้องการ)
	

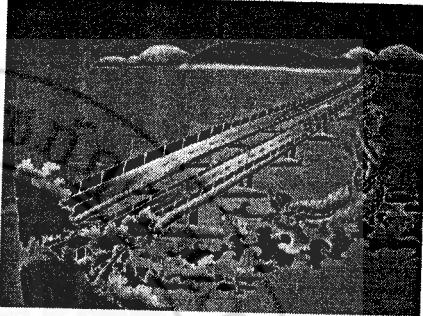
ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบគุลลายเดิมกับรูปแบบគุลลายที่ได้รับการพัฒนา (ต่อ)

รูปแบบគุลลายเดิม	รูปแบบគุลลายที่ได้รับการพัฒนา (กลุ่มผู้ผลิตต้องการ)
	
	
	

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบลวดลายเดิมกับรูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา (ต่อ)

รูปแบบลวดลายเดิม	รูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา (กลุ่มผู้ผลิตต้องการ)
	
	
	

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบลวดลายเดิมกับรูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา (ต่อ)

รูปแบบลวดลายเดิม	รูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา (กลุ่มผู้ผลิตต้องการ)
	

4. ผลสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบลดลายกระบวนการผลิตผ้าบาติกของชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบลวดลายกระบวนการผลิตผ้าบาติก จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าบาติกที่ประกอบด้วย ผู้ผลิตผ้าบาติก ผู้จำหน่ายผ้าบาติกและผู้บริโภคผ้าบาติก นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น ประกอบด้วยเรื่องเพศ สถานภาพ อายุ ศาสนา การศึกษา อาชีพ และการซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของชุมชน จำนวน 50 ราย (แบ่งเป็นผู้ผลิตผ้าบาติกจำนวน 5 ราย ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกจำนวน 10 ราย และผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกจำนวน 35 ราย) มีผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น

ชื่อสกุลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	38.00
หญิง	31	62.00
รวม	50	100.00
สถานภาพ		
โสด	33	66.00
สมรส	17	34.00
รวม	50	100.00
อายุ		
15 – 20 ปี	1	2.00
21 – 30 ปี	29	58.00
31 – 40 ปี	12	24.00
41 – 50 ปี	7	14.00
50 ปีขึ้นไป	1	2.00
รวม	50	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	44	88.00
คริสต์	1	2.00
อิสลาม	5	10.00
รวม	50	100.00
การศึกษา		
มัธยมตอนปลาย	4	8.00
อนุปริญญา	8	16.00
ปริญญาตรี	31	62.00
ปริญญาโท/ปริญญาเอก	7	14.00
รวม	50	100.00
อาชีพ		
ค้าขาย	9	18.00
นักธุรกิจ	4	8.00
ลูกจ้าง	6	12.00
ข้าราชการ	17	34.00
นักศึกษา	12	24.00
ว่างงาน	2	4.00
รวม	50	100.00
การรู้จักผลิตภัณฑ์นาดิก		
รู้จัก	42	84.00
ไม่รู้จัก	8	16.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบ栝ล่ายกระบวนการผลิตผ้าบ่าติกของชุมชนวังเจียว-วังขาว ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบร่วมกันให้ญี่ปุ่นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.00 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.00 มีสถานภาพโสด เป็นส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 66.00 สมรสคิดเป็นร้อยละ 34.00 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปีคิดเป็นร้อยละ 24.00 และมีอายุระหว่าง 41-45 ปีคิดเป็นร้อยละ 14.00 อายุระหว่าง 15-20 ปีและ 50 ปีขึ้นไปตามลำดับคิดเป็นร้อยละ 2.00 และนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88.00 ศาสนาอิสลามและคริสต์ตามลำดับคิดเป็นร้อยละ 10.00 และ 2.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงสุดร้อยละ 62.00 ระดับอนุปริญญา ปริญญาโท/ปริญญาเอก ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 16.00 และ 14.00 ตามลำดับ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีส่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 8.00 ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาคือนักศึกษา กำ次ขาย ลูกจ้าง นักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 24.00 , 18.00 , 12.00 และ 8.00 ตามลำดับ และผู้ว่างงานตำแหน่งคิดเป็นร้อยละ 4.00 ส่วนการสำรวจความคิดเห็นการรู้จักผลิตภัณฑ์บ่าติก ของผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 84.00 รู้จักส่วนที่เหลือร้อยละ 16.00 ไม่รู้จัก

ตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นของผู้ผลิตผ้าบ่าติกที่มีต่อรูปแบบ栝ล่ายผ้าบ่าติก

รูปแบบ栝ล่ายผ้าบ่าติก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1	4.10	0.876	มาก
2 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2	4.60	0.699	มากที่สุด
3 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3	4.40	0.843	มาก
4 พญานาค	4.00	0.816	มาก
5 ดอกชบา 1	4.50	0.527	มาก
6 ดอกชบา 2	4.50	0.707	มาก
7 มโนราห์	4.60	0.699	มากที่สุด
8 เด็กไทย	4.30	0.949	มาก
9 การ์ตูน	4.20	0.919	มาก
10 ปลาทاهเล	3.60	0.966	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	0.464	มาก

เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 ระดับน้อย

2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 ระดับมาก

4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 การสำรวจความคิดเห็นของผู้ผลิตผ้าฯติกที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าฯติกในแต่ละรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและน่าสนใจมากน้อยเพียงใด พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบลวดลายผ้าฯติกทั้ง 10 รูปแบบ มีระดับความเหมาะสมและน่าสนใจอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.464 เมื่อแยกแต่ละรูปแบบ ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2 และรูปแบบลวดลายม่อนราห์มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.699 รองลงมาตามลำดับ ที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากคือรูปแบบลวดลายดอกบัว 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.527 และ 0.707 รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.843 รูปแบบลวดลายเด็กไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.949 รูปแบบลวดลายการ์ตูนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.919 รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.876 รูปแบบลวดลายพญาнакมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.816 และรูปแบบลวดลายปลาทະเกล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.966

ตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้จ้างหน่ายผ้ามาติกที่มีต่อรูปแบบ漉คลายผ้ามาติก

รูปแบบ漉คลายผ้ามาติก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1	4.40	0.548	มาก
2 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2	5.00	0.000	มากที่สุด
3 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3	5.00	0.000	มากที่สุด
4 พญานาค	4.40	0.548	มาก
5 ดอกชบา 1	4.60	0.548	มากที่สุด
6 ดอกชบา 2	4.80	0.447	มากที่สุด
7 มโนราห์	4.80	0.447	มากที่สุด
8 เด็กไทย	4.00	0.707	มาก
9 การ์ตูน	3.40	0.548	ปานกลาง
10 ปลาทะเล	3.40	0.548	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	0.311	มาก

เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 ระดับน้อย

2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 ระดับมาก

4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 การสำรวจความคิดเห็นของผู้จ้างหน่ายผ้ามาติกที่มีต่อรูปแบบ漉คลายผ้ามาติก ในแต่ละรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและน่าสนใจมากน้อยเพียงใด พนบว่า โดยภาพรวมรูปแบบ漉คลายผ้ามาติกทั้ง 10 รูปแบบ มีระดับความเหมาะสมและน่าสนใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.311 เมื่อแยกแต่ละรูปแบบผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบ漉คลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2 , 3 รูปแบบ漉คลายดอกชบา 2 , 1 และรูปแบบ漉คลายมโนราห์ มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 , 4.80 และ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.000 ,

0.447 และ 0.548 รองลงมาตามลำดับ ที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากคือ รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1 รูปแบบลวดลายพญานาค และรูปแบบลวดลายเด็กไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.548 และ 0.707 นอกจากนี้มีความเหมาะสมและน่าสนใจเป็นกางเกงคิ้วรูปแบบลวดลายการ์ตูนและรูปแบบลวดลายปลาทະ妒 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.548

ตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคผ้าบ้านaticกที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าบ้านaticก

รูปแบบลวดลายผ้าบ้านaticก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1	4.49	0.612	มาก
2 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2	4.77	0.490	มากที่สุด
3 สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3	4.71	0.622	มากที่สุด
4 พญานาค	4.63	0.598	มากที่สุด
5 ดอกชบา 1	4.66	0.482	มากที่สุด
6 ดอกชบา 2	4.60	0.553	มากที่สุด
7 มโนราห์	4.49	0.612	มาก
8 เด็กไทย	4.14	0.772	มาก
9 การ์ตูน	4.29	0.622	มาก
10 ปลาทະ妒	3.91	0.562	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.47	0.408	มาก

เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 ระดับน้อย

2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 ระดับมาก

4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 การสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคผ้าบ้านาติกที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าบ้านาติก ในแต่ละรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและน่าสนใจมากน้อยเพียงใด พนบว่า โดยภาพรวมรูปแบบลวดลายผ้าบ้านาติกทั้ง 10 รูปแบบ มีระดับความเหมาะสมและน่าสนใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.408 เมื่อแยกแต่ละรูปแบบผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2 , 3 รูปแบบลวดลายพญานาค รูปแบบลวดลายดอกชบา 1 , 2 มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 , 4.71 , 4.66 , 4.63 และ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.490 , 0.622 , 0.482 , 0.598 และ 0.553 รองลงมาตามลำดับที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจมากคือ รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1 รูปแบบลวดลายโนนราห์ รูปแบบลวดลายการ์ตูน รูปแบบลวดลายเด็กไทย และรูปแบบลวดลายปลาทะเล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 , 4.29 , 4.14 และ 3.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.612 , 0.622 , 0.772 และ 0.562

ตารางที่ 4.5 ลำดับความเหมาะสมและน่าสนใจโดยภาพรวมที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าบ้านาติก

ลำดับ ที่	รูปแบบลวดลายผ้าบ้านาติก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
1	สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2	4.76	0.517	10.76
2	สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3	4.68	0.653	10.58
3	ดอกชบา 1	4.62	0.490	10.45
4	ดอกชบา 2	4.60	0.571	10.40
5	โนนราห์	4.54	0.613	10.27
6	พญานาค	4.48	0.677	10.13
7	สัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1	4.40	0.670	9.95
8	การ์ตูน	4.18	0.720	9.45
9	เด็กไทย	4.16	0.792	9.41
10	ปลาทะเล	3.80	0.670	8.59
ค่าเฉลี่ยรวม		4.42	0.411	100.00

เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 ระดับน้อย

2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง

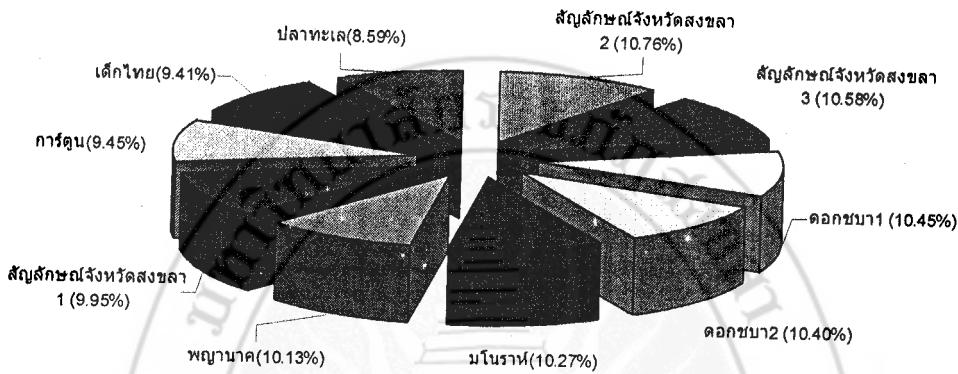
3.51 – 4.50 ระดับมาก

4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 การสำรวจความคิดเห็นโดยภาพรวมของผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้บริโภคผ้าฯ นาติกที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าฯ ติกในแต่ละรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและน่าสนใจมากน้อยเพียงใด เรียงตามลำดับทั้ง 10 รูปแบบได้ดังนี้ อันดับที่ 1 รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 2 คิดเป็นร้อยละ 10.76 อันดับที่ 2 รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 3 คิดเป็นร้อยละ 10.58 อันดับที่ 3 รูปแบบลวดลายดอกชบา 1 คิดเป็นร้อยละ 10.45 อันดับที่ 4 รูปแบบลวดลายดอกชบา 2 คิดเป็นร้อยละ 10.40 อันดับที่ 5 รูปแบบลวดลายม่อนราห์ คิดเป็นร้อยละ 10.27 อันดับที่ 6 รูปแบบลวดลายพญานาค คิดเป็นร้อยละ 10.13 อันดับที่ 7 รูปแบบลวดลายสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา 1 คิดเป็นร้อยละ 9.95 อันดับที่ 8 รูปแบบลวดลายการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 9.45 อันดับที่ 9 รูปแบบลวดลายเด็กไทย คิดเป็นร้อยละ 9.41 และอันดับที่ 10 รูปแบบลวดลายปลาทะเล คิดเป็นร้อยละ 8.59

ภาพที่ 13 กราฟแสดงการเปรียบเทียบการสำรวจความคิดเห็น

รูปแบบลดลายผ้านาติก

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนา

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบลดลายกระบวนการผลิตผ้านาติกจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้านาติกที่ประกอบด้วย ผู้ผลิตผ้านาติก ผู้จำหน่ายผ้านาติกและผู้บริโภคผ้านาติก มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาดังนี้

ผู้ผลิตผ้านาติก

1. อย่างให้แสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่น เพาะบางที่อาจมีการใช้ชีวิตแตกต่างกัน และอย่างให้มีการสอนคนในชุมชนแต่ละชุมชนในการเรียนรู้การทำผ้านาติกให้ทั่วถึงทุกชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีอาชีพเสริม

2. ลดลายหลากหลายดี เห็นเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการพัฒนาได้ดี มีการเพิ่มความรู้ด้านการเขียนลายใหม่ๆ

3. ไม่น่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการผลิต แต่ที่ต้องปรับปรุงคือ ที่ผลิต น่าจะดีกว่านี้

4. ภาพและแบบกราฟ น่าจะมีเรื่องราวมากกว่านี้ หรือไม่ก็ให้สืบมีความกลมกลืนกับภาพรวม

5. บางลายมีการขาดความน่าสนใจเล็กน้อย มีส่วนเพิ่มบางส่วนไปข้าง

6. ความมีการให้ความรู้ในการออกแบบตลาดลายมากๆ จะได้เป็นประโยชน์ และเข้าใจในการเขียนกับการออกแบบลายได้ดีมากๆ ไม่ซ้ำกัน

7. น่าจะปรับปรุงการวางแผนให้หลากหลายมากกว่านี้ เป็นแบบตั้งบ้าง แนวเฉียงบ้าง หรือลายเล็ก ลายน้อยทั่วทั้งผืน

8. เห็นด้วยกับการพัฒนาเป็นการเพิ่มพูนความรู้และได้แบบตลาดลายใหม่ๆ มาผลิตได้ผู้จำหน่ายผ้าบานาติก

1. น่าจะมีลายเกี่ยวกับสงขลา และลายดอกไม้ หรือปลาทะเล ให้ลายๆ ลายไม่เหมือนกัน เพราะขายคิดถูกคำชอบมาก แต่ลายที่มีใหม่ๆ 4-5 ลายนี้ ก็ดีสวยงาม

2. ความมีตลาดดอกไม้ใหม่ๆ เมื่อตนลายนางเงือก และลายม่อนราห์ ผลผลิตของชุมชนนี้ดีมาก

3. ตลาดลายส่วนมากแตกต่างกันเดิมเท่าที่เห็น แต่ควรให้มีภาพสัตว์และดอกไม้ให้มากหน่อย เช่น ดอกไม้ประจำจังหวัดสงขลา ไม่ใช่นางเงือกอย่างเดียว หนุกับแมวๆ ให้ อยากเห็นลายมากกว่านี้

4. น่าจะเขียนรูปแบบตลาดลายที่เป็นธรรมชาติมากๆ เช่น ดอกไม้ สัตว์ หรือรูปแบบสัญลักษณ์ลักษณะอื่นๆ บ้าง นอกจากนางเงือก

5. ควรออกแบบลายตามธรรมชาติ ดอกไม้ สัตว์ หรือปลาใต้ท้องทะเล ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ จะได้เป็นตัวเลือกของผู้บริโภค

ผู้บริโภคผ้าบานาติก

1. เป็นคนสงสัยแต่กำเนิด อยากเห็นรูปแบบตลาดลายที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดให้มากกว่านี้ เช่น ดอกไม้ของจังหวัด สถานที่ท่องเที่ยว และอื่นๆ อาย่าเขียนแต่ลายนางเงือกกับม่อนราห์เท่านั้น

2. น่าจะมีรูปแบบตลาดลายของดอกไม้อ่างอี้นบ้าง เช่น คุหลาบ กล้วยไม้

3. ตลาดลายสวยคิด มีหลากหลายดี แต่ก็ยังอยากให้มีมากกว่านี้

4. ผ้าบานาติกเป็นงานของทางภาคใต้ มีตลาดลายเปลกตา และมากมายดี ควรเขียนลายมากๆ แตกต่างกันจะได้เลือกซื้อได้มากหน่อย

5. ตลาดลายบางลายเป็นประจำ แต่มีลายไม่ให้เลือกดี ขอบคอกชบา นางเงือก และม่อนราห์มาก

6. ความมีการเผยแพร่การทำงานดิกรักษาสู่ชุมชนต่างๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปะชุมชนและเพื่อเป็นการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังได้สืบท่อไป

7. รูปในแบบที่ 7 ควรให้มีลวดลายเพิ่มเติมมากกว่านี้
8. เป็นคนชอบใส่เสื้อผ้าบาติก ตอนแรกๆ ที่มาซื้อไม่ค่อยมีลายให้เลือกซื้อมากนัก ภาพลายเปลี่ยนตามกามายให้เลือกอย่างนี้ดีมาก ควรให้การสนับสนุน
9. ควรให้มีแบบรูปประมวลชาติตามห้องทะเล รูปปลา ประการัง ต่างๆ เช่น ป้านิโน
10. รูปแบบที่นำมาใช้ประเมินน่าจะเป็นภาพสี จะเกิดความชัดเจนในการประเมินมากกว่านี้

5. ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกของแหล่งผลิตชุมชน

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่แหล่งผลิตผ้าบาติกชุมชน ด้วยการศึกษาดูแลและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทุกขั้นตอนของการผลิต พบว่ากระบวนการเรียนรู้ของผู้ผลิตจะยึดหลักเกณฑ์และหลักการกระบวนการสร้างงาน ด้วยการศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารตำราที่ผู้นำการผลิตจัดทำมาตามแหล่งจ้างงานน่าจะเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ เปรียบเทียบแหล่งที่มาของภัณฑ์วัสดุ-อุปกรณ์ อาคารและคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ประกอบการผลิตให้ได้ถูกต้องที่สุด โดยการตัดสินใจของผู้นำการผลิตเอง ประกอบกับการรับฟังข่าวสารจากแหล่งผลิตอื่น ๆ กระบวนการปฏิบัติงานจะดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการในแต่ละชั้นงานครั้งละประมาณ 4-5 ชั้นต่อวันตามพื้นที่ของสถานประกอบการอำนวยให้ นอกจากนี้ยังมีการทดลองนำเอาริชีการและกระบวนการตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในเอกสารตำราหลาย ๆ เล่ม บางขั้นตอน มากว่าครึ่งหน้าข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานที่ใช้เวลาสั้นลงและไม่เปลี่ยนพื้นที่มากนักแต่ได้ผลดี เช่น ขั้นตอนการเคลือบน้ำยาเคลือบสีจะใช้วิธีการกลึงน้ำยาและหาน้ำยาลงบนผืนผ้าด้วยการปาคน้ำยา กับแผ่นพลาสติก ทำให้กดน้ำยาลงกับผืนผ้าให้น้ำยาซึมเข้าไปในผ้าได้เร็วขึ้น ขณะที่ผ้ายังคงอยู่บนกรอบไม้หลังจากระบายสีเรียบร้อยแล้วและแห้งสนิท แล้วนำมาเรียงช้อนกันโดยไม่ใช้วิธีดึงผ้าออกจากกรอบไม่เพื่อนำผ้าไปเคลือบน้ำยาโดยวิธีแขวนน้ำยาพร้อมนำเข้าตากบนรากไม้แห้งแล่งผลิตอื่น ๆ หรือตามเอกสารข้อมูลที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านี้ โดยให้เหตุผลว่ากินเนื้อที่การใช้สอยน้อยและไม่ต้องหาพื้นที่ใหม่ในการจัดวาง เพื่อคาดการณ์ว่าหลังจากผ่านกระบวนการเคลือบน้ำยาเคลือบสีแล้ว ส่วนขั้นตอนอื่นเป็นไปตามรูปแบบการผลิตทั่ว ๆ ไป

สำหรับเรื่องการออกแบบรูปแบบลวดลาย พบว่า จะใช้ฐานความรู้เดิมของผู้นำการผลิตสมพسان กับแนวคิดของผู้บริโภคสเก็ตเป็นต้นแบบแล้วนำเสนอด้วยความต้องการ เพื่อการผลิตต่อไปนอกจากนี้ จะศึกษาจากรูปแบบลวดลายเดิมตามเอกสาร ตำรา หรือผลผลิตจากแหล่งอื่นมาดัดแปลงหรือเป็นแนวทางในการออกแบบ ตลอดจนการออกแบบรูปแบบลวดลายตามร้านจำหน่ายทั่วไป เพื่อเป็นการสำรวจลวดลายและนำมาเป็นข้อมูลร่วมกัน เพื่อสเก็ตรูปแบบเป็นของตนเองนำเสนอผู้บริโภคเพื่อการ

ข้า汗่วย บางครั้งจะไปพบอาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อขอ คำปรึกษาและองค์ความรู้เพิ่มเติมในการออกแบบรูปแบบ魔兽ลายกระเบนการผลิต ซึ่งจะมีการเรียนรู้ เพิ่มเติมอยู่ตลอดเพื่อให้ทันกับยุคสมัย แต่มีอุปสรรคที่ไม่ค่อยมีเวลาแสวงหามากนัก เพราะเวลาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การดำเนินการผลิต เมื่อมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะปฏิบัติการร่วมกันจึงเป็นประโยชน์และตรงตามความต้องการอย่างมาก เพราะเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการใหม่ ๆ ทำให้มีศักยภาพทัดเทียมกับการผลิตของแหล่งอื่น ๆ

